

та практики: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 19 жовтня 2022 р.). Полтава : ЦФЕНД, 2022. С. 6–8.

10. Оржеховська В.М. Здоров'язберігаюче навчання й виховання. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*. 2008. № 1. С. 24–28.

11. Рубан Н. Здоров'ятворчі та здоров'язбережувальні технології. *Палітра педагога*. 2010. № 2. С. 2–6.

12. Указ Президента України № 347/2002 від 17 квітня 2002 року «Про Національну доктрину розвитку освіти». Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/other/2827/>.

13. Указ Президента України від 18 січня 1996 року № 63/96 Національна Програма «Діти України». Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/document/U063_96?an=1076.

14. Чомко І.В., Калічак Ю.Л. Нові тенденції рухової активності студентів-майбутніх вихователів в контексті дистанційного навчання. *Наука, освіта, технології і суспільство: актуальні проблеми теорії та практики* : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 19 жовтня 2022 р.). Полтава : ЦФЕНД, 2022. С. 10–12.

РОЛЬ ВИХОВАТЕЛЯ В УДОСКОНАЛЕННІ ЦІННІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗДОРОВ'Я СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**Вероніка ДЗІНДЗЮРА, Божена ІВАХІВ
м. Дрогобич**

Пропаганда здорового способу життя, утвердження пріоритетності здоров'я як важливого напрямку державної політики й одного з основних критеріїв національної безпеки України сьогодні здійснюється недостатньо. Україна – це держава зі старіючою нацією, де смертність суттєво переважає народжуваність, а тривалість життя населення – чи не найнижча у Європі [3].

Фізична культура нині є однією з найбільш популярних сфер діяльності через забруднення повітря, неякісне харчування, наслідки Чорнобильської трагедії, пандемії COVID-19, низький рівень матеріального добробуту більшості населення України, війну [6, 7; 8; 12].

Системність здоров'язбережувальної дошкільної освіти є основою формування здорового соціуму і ефективного розвитку суспільства, бо цінності, прищеплені в дошкільному віці, вважаються базовими упродовж усього життя. Проте нині простежується чітка тенденція зростання кількості дітей дошкільного віку з ослабленим здоров'ям.

Стан здоров'я покоління наших наймолодших громадян диктують добробут і розвиток суспільства загалом. Саме тому проблема збереження здоров'я дітей набуває особливої актуальності. Обсяг змісту освіти, отримуваної дітьми дошкільного віку, невинно зростає, збільшується інтелектуальне, емоційне та психологічне навантаження, що викликає перевтому і виснаження, негативно позначаючись на стані здоров'я найменших. Звідси – головне завдання закладу дошкільної освіти – така організація процесу едукації, за якого забезпечуватиметься високий рівень інтелектуальної та фізичної працездатності дітей і суттєве поліпшення стану їхнього здоров'я [10].

Дошкільний вік вважається базовим щодо розвитку основних компетентностей, необхідних людині впродовж усього життя, і є основою взаємозалежного розвитку кількісних і якісних показників та процесів, досягнення відповідної певному віку морфологічної, функціональної та психологічної зрілості, емоційного, інтелектуального, вольового розвитку дитини [11].

У дошкільному віці формується фундамент майбутньої особистості, відтак розв'язання завдань процесу едукації у сфері фізичного розвитку потребує взаємоузгодження з розвитком цілісного сприйняття дошкільника, як активної особистості [7].

Актуальні завдання щодо збереження здоров'я дітей, пошуку нових моделей організації навчання в ЗДО, котрі б уможливили гармонізацію розвитку дитини, представлено в низці державних документів, зокрема законах України «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні, Національній доктрині розвитку освіти, Державній національній програмі «Освіта.» (Україна ХХІ століття), Указі президента Про національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» та інших нормативно-правових актах [1; 2; 5].

Невтішні реалії сьогодення й об'єктивні закономірності дошкільної освіти актуалізують необхідність здійснення цілеспрямованої валеологічної освіти, що могла б стати національним пріоритетом і ґрунтуватися на величезному досвіді народу, його традиціях, звичаях, обрядах та формах побутування. Організація освітньої роботи в ЗДО потребує акценту на опануванні дітьми глибоких знань, умінь та навичок щодо збереження та зміцнення власного здоров'я. Реалізація цього завдання можлива за умови врахування психологічних, вікових й індивідуальних особливостей дошкільників [4].

Дитячий садок є закладом освіти і суспільного виховання, який здійснює формування творчої особистості дитини, становлення її фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я,

забезпечення пріоритетного розвитку сучасної людини. Для реалізації цього завдання необхідні нові підходи до змісту навчання дітей раннього і дошкільного віку [5].

Глобалізація, інформатизація та технологізація сучасного суспільства вимагає трансформації та переформатування змісту та форм діяльності вихователя ЗДО, актуалізує пошук ефективних технологій формування здоров'я підростаючого покоління згідно з сучасними запитами українського суспільства [8; 12].

Робота вихователя потребує додаткових зусиль для інтеграції фізичної культури в різні галузі освіти і «передбачає:

- опанування вмій і навичок формування рухових локомотивів, котрі сприяють реалізації оздоровчого сегменту освітнього процесу в сучасному дитячому садку;
- врахування морфологічних, вікових і фізіологічних особливостей дітей дошкільного віку;
- інтеграцію інтелектуальної та фізичної діяльності;
- застосування різноманітних здоров'язбережувальних методик і технологій розвитку дошкільників в контексті інтеграції змісту дошкільної освіти» [11, с. 11].

У процесі професійної діяльності вихователь забезпечує фізкультурну освіту дошкільників, їх фізичний розвиток і формування культури здоров'я особистості.

Серед проблем сучасного ЗДО виокремимо «основні:

- впровадження не завжди ефективних програм здоров'язбереження різноманітної спрямованості;
- реалізація науково підтверджених програм некомпетентними фахівцями;
- спотворення сутності інноваційних програм;
- невідповідність матеріально-технічної бази закладу дошкільної освіти вимогам щодо необхідності створення здоров'язбережувального середовища у конкретному дитячому садку;

- неврахування рівня актуального фізичного розвитку та фізичної підготовленості дитячого контингенту в конкретному закладі дошкільної освіти» [12, с. 11].

Подібний підхід забезпечує усвідомлену реалізацію потенціалу фізичної культури і наявних можливостей її використання у різних сферах, опанування категоріальним апаратом і основними навичками його застосування не лише в процесі здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності, але й в усвідомленні внутрішніх механізмів рухової діяльності, що ґрунтується на диференціації та отриманні необхідних знань у процесі інтеграції фізичної культури з іншими науками. Так створюються значущі передумови формування особистісної орієнтації щодо вибору форм і засобів рухової активності в результативній майбутній життєдіяльності, формується активна громадянська позиція щодо необхідності систематичних занять фізичною культурою загалом [9].

Рухова діяльність є основною потребою в дошкільному віці, адже формує не лише природні рухові навички, забезпечує належну фізичну активність, розвиток фізичних якостей, але й формує соціальний, комунікативний, мотиваційний, пізнавальний, діяльнісний, інтелектуальний і мовленнєвий потенціал майбутньої особистості. Рухова активність виконує необхідні завдання не лише сприяння розвитку особистості загалом, але й цілеспрямовано формує ціннісне ставлення дошкільників до власного здоров'я, відтак є міцним фундаментом подальшого ефективного розвитку українського суспільства [10].

Таким чином, реалізація величезного потенціалу здоров'язбереження передбачає інтеграцію змісту сучасних наук: дошкільної педагогіки, дитячої психології, культурології, валеології, які досліджують взаємозв'язок методологічних підходів до вивчення сучасних факторів фізичного розвитку як основи формування активної життєвої позиції, а також покликані зацентрувати увагу на ціннісному потенціалі здоров'я сучасного суспільства.

Вихователь забезпечує виконання навчальних, виховних й оздоровчих завдань едукації в умовах сучасного закладу дошкільної

освіти, обов'язкове врахування індивідуальних особливостей дошкільників, продуманий до найдрібніших деталей вибір різних оздоровчих і здоров'язбережувальних технологій і методик задля утвердження стійких внутрішніх переконань кожного малюка.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти / науковий керівник: А.М. Богущ, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук ; авторський колектив: Богущ А.М., Бельська Г.В., Богінч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. Київ, 2012. 26 с.

2. Базовий компонент дошкільної освіти України (нова редакція): Настільна книга керівника дошкільного закладу. Частина 5 / упорядники: Панасюк Т.В., Нерянова С.І., Грищенко А.А. Тернопіль : «Мандрівець», 2013. 168 с. С. 7–31.

3. Гук О.В., Гриник І.М., Калічак Ю.Л. Соціально-педагогічні передумови формування здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку на сучасному етапі. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 51. Т. 2. С. 168–171.

4. Загородня Л.П. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу : монографія. Суми : «Університетська книга», 2010. 319 с.

5. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11 липня 2011. *Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України* / упоряд. Панок В.Г., Цушко І.І., Обухівська А.Г. Київ : Ніка-Центр, 2005. С. 24–33.

6. Калічак Ю.Л. Здоров'язбережувальне розвивальне середовище сучасного ЗДО: психологічний контекст. *Пріоритетні напрями модернізації освіти: досвід, реалії, перспективи* : збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції (Дрогобич, 7–8 квітня 2022 року) / за ред. М. Чепіль, А. Федорович. Дрогобич : РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2022. С. 119–123.